

“СЕРДАРОТ” – ГРИГОР ПРЛИЧЕВ

Тема:

Романтизмот во Македонија

Григор Прличев (1830 – 1893)

Сердарот

- ⦿ “Сердарот“ е историско-јуначка поема, првично напишана на грчки јазик, а потоа Прличев ја препеал на македонски јазик.
- ⦿ Мотивот во поемата е позајмен од народната песна за Кузман Капидан.
- ⦿ Темата е макотрпниот живот на Македонците од западните краишта на Македонија, предизвикан од нападите и ограбувањата на Гегите.
- ⦿ Идејата е вековните стремежи на македонскиот народ за слобода и неговите херојски подвизи.

Композициска структура

- ◎ Поемата се состои од 8 пеења, а последното го искажува мотивот во поемата. Главниот јунак во поемата, Кузман, физички не е присутен. Поемата е дадена ретроспективно. За Кузман раскажуваат Неда и стариот Албанец. Тој е заштитник на народот и е олицетворение на хероизмот и чесноста. Преку него е предаден стремежот на македонскиот народ за национална слобода.
- ◎ Централен лик е Неда, мајката на Кузман, предадена како мајка- херој која се издига над личната трагедија и на преден план го става општонародниот интерес.

- ⦿ Градењето на ликовите и употребата на стилските изразни средства се предадени во хомеровски дух. Употребени се: епитети, компарации, градации, метафори, алитерации и др.
- ⦿ Користи имиња од грчката митологија: Деметра, Бореј, Арес и др.

Содржина на делото

- Во првото пеење е преден лелекот и ширењето на тажната вест за убиството на Кузман.
- Низ словенска антитеза поетот ја доловува потресната слика за положбата на македонскиот народ.
- Второто пеење е во Хомеровиот стил. Низ сликовитост и спокојство го дава физичкиот опис на Неда (мајката на Кузман)
- Поетовото спокојно раскажување се менува со сонот на Неда. Таа трепери за животот на синот единец, затоа што тој е единствената потпорна греда.

- Користејќи ја метафората, Прличев искажува силни градациски чувства со кои го навестува убиството на Кузман.
- Во третото пеење е претставено носењето на мртвото тело на Кузман во домот на Неда.
- Преголема е тагата на Неда за загубата на синот единец. Низ антологискиот опис Прличев ја издига до мајка – херој, која е подготвена да ја поднесе и најголемата болка, поради што и четворицата Албанци и оддаваат почит.

- Во четвртото пеење е предадена приказната за Албанецот, сведок и учесник во бојот, за херојската борба на Кузман во кој тој го покажал своето херојство.
- Во петтото пеење е предадена смртното ранување на Кузман.
- Во шестото пеење низ хипербола е опеано јунаштвото на Кузман. Ова пеење е и најдолго во однос на другите пеења. Тука Прличев низ епска слика го предава ликот на херојот Кузман.

- Од раскажувањата на неговата мајка па сè до раскажувањата на Албанецот е опишан јунакот и заштитник на македонскиот народ, Кузман.
- Со епска објективност Прличев ги насликал и Албанците, кои ризикувајќи го својот живот го носат на раце мртвото тело на Кузман во неговиот дом.
- Восхитени од херојското и достоинствено движење на Неда, тие даваат беса пред мртвото тело на херојот, дека куќата во која тој се родил и живее неговата мајка, никогаш нема да биде нападната од Гегите.

- ⦿ Но Неда не е задоволна од таквото ветување, таа не би била мајка на Кузман ако не побара поширока заштита.
- ⦿ Во седмото пеење е предаден описот на Марија, свршеницата на Кузман. Со длабока болка ја доживува загубата на својот љубен и никогаш нема да го прежали. Се закалуѓерува и станува жена верна до гроб.
- ⦿ Осмото пеење претставува епилог на приказната за смртта на Кузман.

ЛИКОВИ

- ⦿ Кузман е предаден како заштитник (сердар) на народот. Се истакнал со својот хероизам, честност и бестрашност. За неговите подвизи зборуваат стариот Албанец и неговата мајка Неда.
- ⦿ Неда е храбра и благородна мајка, горда што одгледала син-херој. Иако е премногу тажна поради загубата на синот единец, таа не губи разум, туку напротив, подготвена е да го продолжи започнатото дело на Кузман.

- ⦿ Марија е олицетворение на верност до гроб. Таа се закалуѓерила за да стане божја слугинка, зашто по загубата на својот љубен, нејзиниот живот ја изубил смислата.
- ⦿ Умешноста на Прличев во оваа поема е во тоа што успеал да го обедини хомеровото и притоа да изгради сопствен поетски израз.

